

HERINNERINGEN

AAN WAT EENS EEN GENTSE FIERHEID WAS

Zij werd gesticht de 26 juli 1848, onder de naam "LES OUVRIERS RÉUNIS", telde meer dan honderd leden en behaalde, in de loop der jaren, tientallen onderscheidingen in koorzangwedstrijden; met ondermeer in 1912, de grote internationale kampstrijd te Parijs, waar zij de eerste en de tweede prijs werd toegewezen.

Bij haar t' huiskomst te Gent, werd zij opgewacht aan het Sint Pietersstation door een juichende menigte, die haar stoetsgewijze begeleidde tot aan en in haar lokaal, de toenmalige stamcafé "De Stad Brussel", welke gelegen was in de Hoogstraat (nu N° 88).

Ongeveer hetzelfde tafereel speelde zich af in 1929, toen zij zegevierend terug kwam na een zoveelste overwinning. Ditmaal was het te Nanterre bij Parijs, in de "Jardin d'Acclimatation", waar zij de eerste prijs bekam met de uitvoering van het prachtig matrozenkoor uit "Le Vaisseau Fantôme" van Richard Wagner.

In 1934 veroverde zij (gewoonte getrouw) de eerste prijs te Genève, niettegenstaande zich een kleine "kink in de kabel" had voorgedaan; namelijk, voor een opgelegde koorzang, muzieklezend op zicht, werd zij gebuisd door een totaal uitvallen van de tenoren.

Gelukkig voelde zij zich niet verslagen en na haar optreden met "Christophe Colomb" werd haar, na een overweldigend succes, de eerste prijs toegewezen.

Nogmaals herhaalde zich de reeds beschreven ontvangst te Gent. Thans wordt zelfs gewag gemaakt van "een massa volk die haar opwachtte en haar begeleidde naar haar lokaal".

Hier mag een kleine anekdote worden aangehaald.

In mijn beschrijving maak ik melding van "een overweldigend succes". Dat is helemaal niet overdreven, want het publiek bracht staande een daverend applaus en eiste roepend : "la Brabançonne... la Brabançonne... la Brabançonne... Maar... om "la Brabançonne" te zingen, moet ge die franse woorden (tekst) kennen, en...

Dan maar "la Marseillaise" gezongen : "Allons enfants de la patrie, le jour de gloire est arrivé (etc).

Stel U voor, DAT kenden ze !

En 't publiek juichte (lees : brulde) van enthousiasme ! De kogel was door de kerk.

Dit zijn enkele uitspringers van uit de jaren na 1900, tot vóór de oorlog van 40-45.

Maar, bekijk eens het document N° 14. Daar ziet U tot wat die eenvoudige werklieden en enkele bedienden in staat waren vanaf 1850 ! En dat

Gent, den 31 Augustus 1931

ORDE DE HOOGHE BESCHERMING VAN
ZIJNE MAJESTEIT ALBRECHT
KONING DER BELGIËN

EERVOORZITTER
Graaf Carl de KERCHOVE de DENTERGHEM

ORDE-RESEVOORZITTER
De heer RAOUL VANDERMERSCH

Onderzoekingen :

BRUGGE 1850
3^e Prijs

GENT 1850
1er Prijs

BRUSSEL 1852
1er Prijs - 1ste Afdeling

ARRAS 1853
2^e Prijs
(Belgische Afdeling)

BRUSSEL 1875
1er Prijs - 1ste Afdeling

LUIK 1877
1er Prijs - 1ste Afdeling

ANTWERPEN 1908
Eervolle Mentie
Afdeling van Oplevensheid

PARIS 1912
Grote internationale kampstrijd
1er & 2^e Prijs

Geachte Heer,

Wij hebben de eer en het genoegen U ter kennis te brengen dat het Bestuur U op voorstel van Mr. Adolf DeVlaeminck (senior) als werkend lid der Koninklijke Koorzangmaatschappij **DE VEREENIGDE WERKLIEDEN** aanneemt.

Aanvaard, Geachte Heer, de uitdrukking onzer beste gevoelens.

NAMENS HET BESTUUR DER MAATSCHAPPIJ :

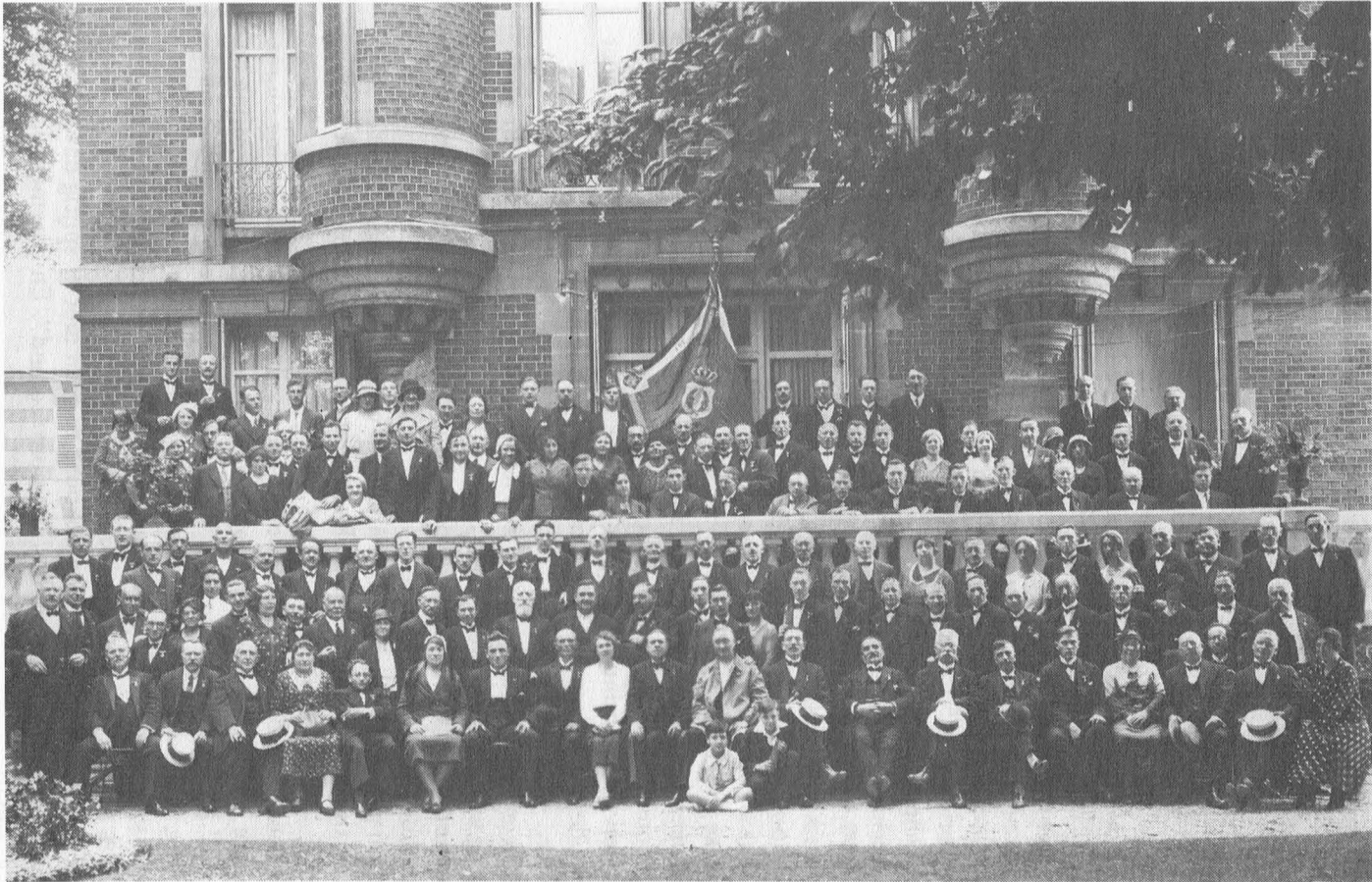
De Secretaris,

De Voorzitter,

Aan Mijnheer Adolf DeVlaeminck, 49, Stoppelstraat,
Gent.

P.S. Wij zullen zoo vrij zijn het bedrag Uwer ^{half}jaarlijksche bijdrage zijnde 6 fr. per post te doen ontvangen.

Afb. 1. Document 14. Van vader Adolf op zoon Adolf.

Afb. 2. 1927. Even uitblazen. Foto genomen na hun overwinning te Nanterre bij Parijs. Vooraan in het midden de chef Verniers.

alles onder de leiding van prima dirigenten die als muziekliefhebbers toch ook maar zonen waren uit de Gentse Volksschoot. Mag ik beweren dat zij een koorzangmaatschappij vormden welke één der steunpilaren is geweest van "Die Gentse Fiere".

Haar laatste grote overwinning zong zij in 1952, in Duitsland, te Wuppertal. Spijtig, maar hierover beschik ik over zeer weinig inlichtingen, maar mag wel vermelden dat haar toenmalige Ere-Ondervoorzitter : Evariste De Bouvre, fabrikant van farmaceutische verband-tissus, zodanig fier, (lees : in de wolken) was, op het bekomen resultaat, dat hij besloot een souper te laten doorgaan in de "Rocher de Cancale" te Gent, aangeboden aan de leden en hun echtgenote van onze koorzangmaatschappij. Dit souper stond volledig op kosten van de heer De Bouvre. De oorlog 40-45 is het begin geweest van het langzaam wegwijnen onzer zangmoeder.

Ik herinner mij nog die zondagvoormiddag, in die fameuze ijzige winter van 40-41. De herhalingen (lees : repetitie, het woord welken wij steeds gebruikten) beëindigd. De chef, de heer Joseph Verniers, was tevreden, wij ook. We verlieten de repetitiezaal om ons aan een tafeltje te zetten in ons stamcafé "De Stad Brussel", teneinde er onze droog gezongen keel te spoelen.

Iedereen besprak de koorzang, maar ook de "koetjes en de kalfjes". Kortom, er hing een warm gebroebel in de lucht.

Na een tiental minuten ging de straatdeur open en stapten twee in heer geklede individuen het café binnen en informeerden naar onze Voorzitter.

De heer Ferdinand Mees, (hij was het toen nog) stelde zich recht en vroeg wat de heren wensten.

Het-antwoord was duidelijk : of wij ons wilden aansluiten bij het vlaams zangkoor. (lees : V.N.V.-koor).

En nu gebeurde er iets wat ik nooit zal vergeten; het warm gebroebel sloeg om in een doodse stilte. Het bomvolle "café" zweeg als een blok ijs.

De heer Mees begreep onmiddellijk onze stilzwijgende afkeuring en reageerde met verheven stem en op een "vosse staartse" wijze : "Mijne heren, U komt werkelijk te laat. We hebben daarjuist een algemene vergadering gehouden en zijn besloten tijdens de duur van de oorlog, noch te feesten, noch te zingen, ten teken van rouw over de slachtoffers. (terwijl ik schrijf, hoor ik hem spreken).

't Was inslaande. Ze schenen akkoord te gaan met : "spijtig dat ge niet kunt aansluiten, maar uw besluit is ontroerend". En daarmee waren ze weg. Zucht.

De een na de andere en op de duur allemaal, klaptten wij in onze handen

Afb. 3, 1928. Haar zangers staan vertrekkensgereed op het Steendam, haar zoveelste overwinning tegemoet !

Ondervoorzitter

Auguste De Deken

Adjunct-voorzitter

Ferdinand Mees

Dirigent

Joseph Verniers

Voorzitter

Edmond De Rudder

Afb. 4. 1934. Haar grootste zegepraal harer geschiedenis : Genève, Internationale Muziekwedstrijd, 1e Prijs in uitmuntendheid, plus de gelukwensen der jury, plus bekroning van haar dirigent (onze chef) Joseph Verniers, plus de 4 eerste prijzen, behaald door haar solozangers in de individuele zangwedstrijd.

Te Gent wordt ze opgewacht aan het St.-Pietersstation door verschillende maatschappijen en de 2e september, daaropvolgend, wordt ze, na een ware triomftocht door de feestelijk bevlagde straten, plechtig ontvangen op het Stadhuis, waar, in gepaste woorden, de Heer Burgemeester Vanderstegen, hen de dank en de fierheid der Stad Gent uitdrukte.

ten teken van goedkeuring.

De heer Mees heeft nadien nog verklaard "ik heb met een zodanige overtuiging gesproken, dat ik mijn eigen leugens geloofde!".

Natuurlijk was het gedaan met de herhalingen. Dat ze ons in 't oog zouden houden was vanzelfsprekend. De Voorzitter had een voorstel om bijeen te blijven en de stem niet te laten roesten : we zouden ons verdelen in twee à drie groepen en kerk-koorzangers worden. Alhoewel het merendeel der aanwezigen zich akkoord verklaarden, is van dat alles niet veel terecht gekomen.

Een groepje van ongeveer vijftien leden, waartoe ik eveneens behoorde, kwam wekelijks bijeen in het café "Bij Karel De Braeckelee", gelegen op de linkerhoek van de Kammerstraat en de Koningstraat.

Karel, die en tenor en bestuurslid was van onze tijdelijk stilgelegde zangmaatschappij, had in zijn drankgelegenheid een piano staan. Daar konden we nu eens "ons hartje ophalen".

Een vriend van Karel, de heer Raphaël Machiels, repetitor van het ballet van de Opera van Gent, en er later, dirigent van het orkest, bracht ons zo nu en dan eens een bezoek, leerde ons liturgische muziek om kerkkoorzang uit te voeren in de Sint-Niklaas-kerk, bij bijzondere gelegenheden. Het groepje heeft het volhouden tot in 1978.

Het is ook bij Karel dat we tijdens de oorlog een zangkoortje stichtten dat onder leiding stond van de heer Jean Malfroid. Het versmolt in het niet bij de heropbeuring van onze zangmoeder "De Vereenigde Werklieden" in 1946.

In het begin van dat jaar, nam de heer Louis Van Welden, die later onze voorzitter zou worden, na het aftreden wegens ziekte, van de heer Mees, samen met zijn vriend, onze Ere-Onder-Voorzitter de heer Evariste De Bouvre, het initiatief een oproep te richten tot al de leden, met de melding dat onze maatschappij terug van wal ging steken en de herhalingen vanaf een bepaalde datum regelmatig zouden plaats vinden. En 't lukte ! We waren met veel terugkomers; meer dan zeventig ! De vreugde straalde warmte : "jongens, jongens, jongens, wie dat we daar hebben, en hoe gaat het met u, en de stem ? zal het nog gaan ???" enzovoort, enzovoort. Maar... dat vreugdevolle weerzien werd overschaduwd door een donkere wolk met het zeer spijtig bericht : onze chef (lees : door allen zeer geliefde chef) de heer Joseph Verniers kon niet meer komen. Begrijp wat wij begrepen. Hij was dus in de onmogelijkheid ons terug naar de roem te leiden zoals hij dat voorheen altijd had gedaan !

Denk niet dat ik hier overdrijf als ik schrijf : – uit de bijenzwerm was de koningin verdwenen –.

De hierop volgende jaren hebben het bewezen.

Dirigenten met naam zoals een Prosper Van Eeckhoutte, prijs van Rome, bestuurder van het Conservatorium te Kortrijk, een Platel, gekend con-

Afb. 5. 1934. Ze zongen hun 1ste prijs te Genève onder leiding van hun dirigent Joseph Verniers (met elleboog op tafel).

cert-pianist, een Roger Verheest, violist, inspecteur bij het officieel onderwijs, muziekafdeling, een Jef Nachtegale, dirigent van het Opera-orkest te Gent en anderen, spanden zich werkelijk in om dezelfde vroegere samenhang van Joseph Verniers te bereiken, maar lukten daar niet in.

Maar... was die Joseph Verniers dan echt zo een reuze element ?

Een prijs van Rome of noem maar op ?

Neen. Hij was een gewoon amateurzanger zoals wij. Was een tenor (lichte) en was een goed muzikkenner en kassier bij een bank.

Maar, het was juist dat simpele wat zijn sterkte uitmaakte en misschien wel voornamelijk zijn steeds opgeruimde gemoedsaard welken hem zo sympathiek maakten bij de zangers. Hij was één van de hunnen, begreep wat zij verlangden, bracht dikwijls met zijn "kwinkslagen" de geestige noot en de aangename sfeer in de herhalingen, zodat zij een waar genoegen waren ze te beleven.

Hij begreep ook, en hier komt het essentiële punt dat de sterkte uitmaakt van een amateurs-dirigent, dat wij geen eerste prijzen waren van een muziekschool.

Het zingen van een valse noot of een tekstfout, herleidde hij tot een mop, zodat wij eens konden lachen met ons eigen "stommitteitje". Met het resultaat dat we daarna dubbel opletten en ons best deden geen "kemels meer te schieten" (zijn woorden).

We hielden van hem en hij van ons.

Hij was de "koningin" van de bijenkorf.

En juist hij kon niet meer komen... De chefs die, de een na de andere, hem opvolgden, deden waarlijk, en ik herhaal het nogmaals, hun best, maar waren zo verscherpt in muziekkennis dat ze soms voor onbenulligheden ons tien, twintig keren een zinnetje lieten herzingen.

Sommigen verloren hun geduld, anderen werden kwaad.

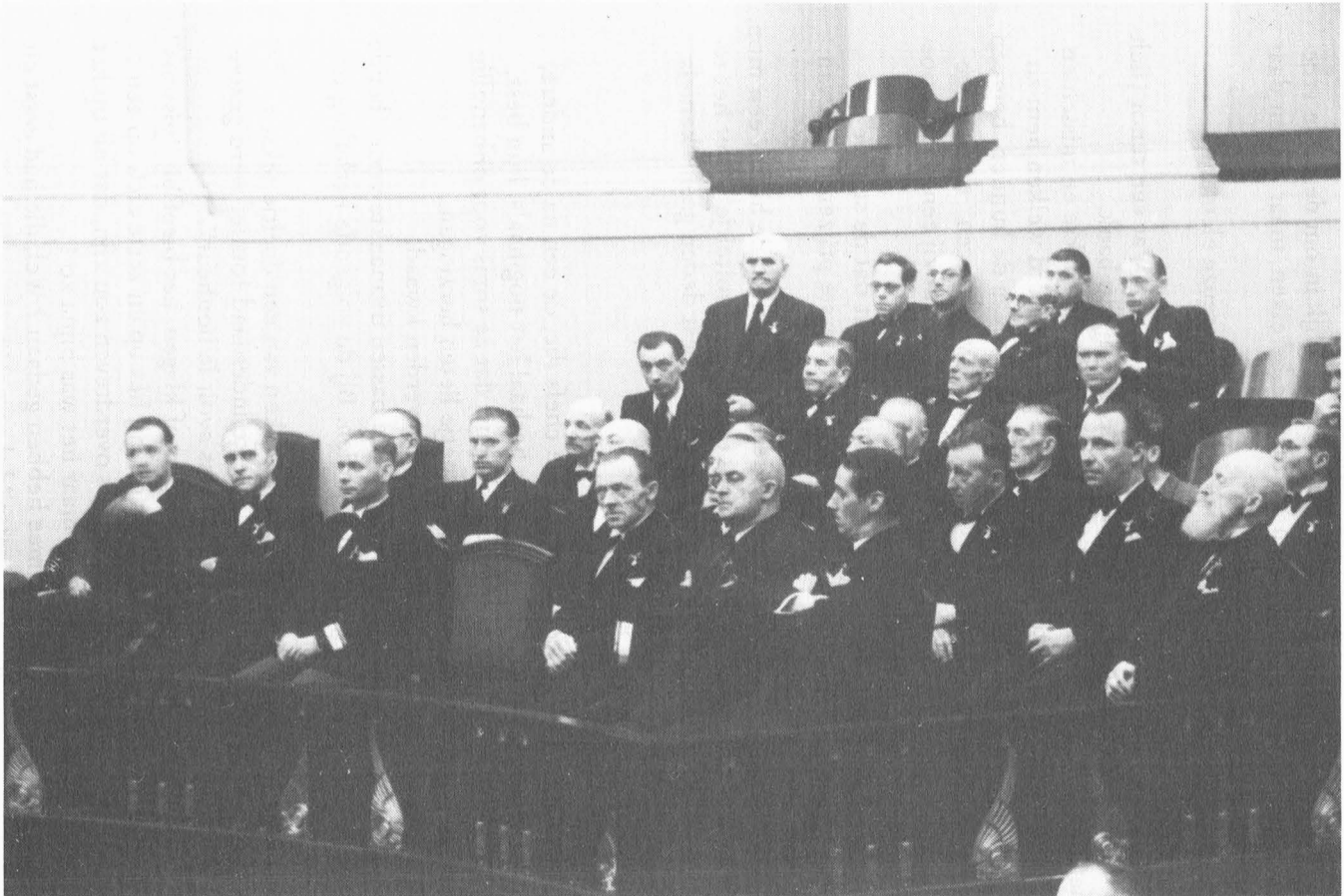
En zo is het eens gebeurd dat een chef de bassen uitmaakte voor "bende broekventen", met alle gevolgen van dien. Bij de volgende herhaling ontbraken er minstens vijf.

Een andere chef vitte eens op het uitspreken van een deeltje tekst : "puissions nous avoir le bonheur", welke inderdaad foutief werd gezongen, want het klonk als : "pissons nous avoir le bonheur".

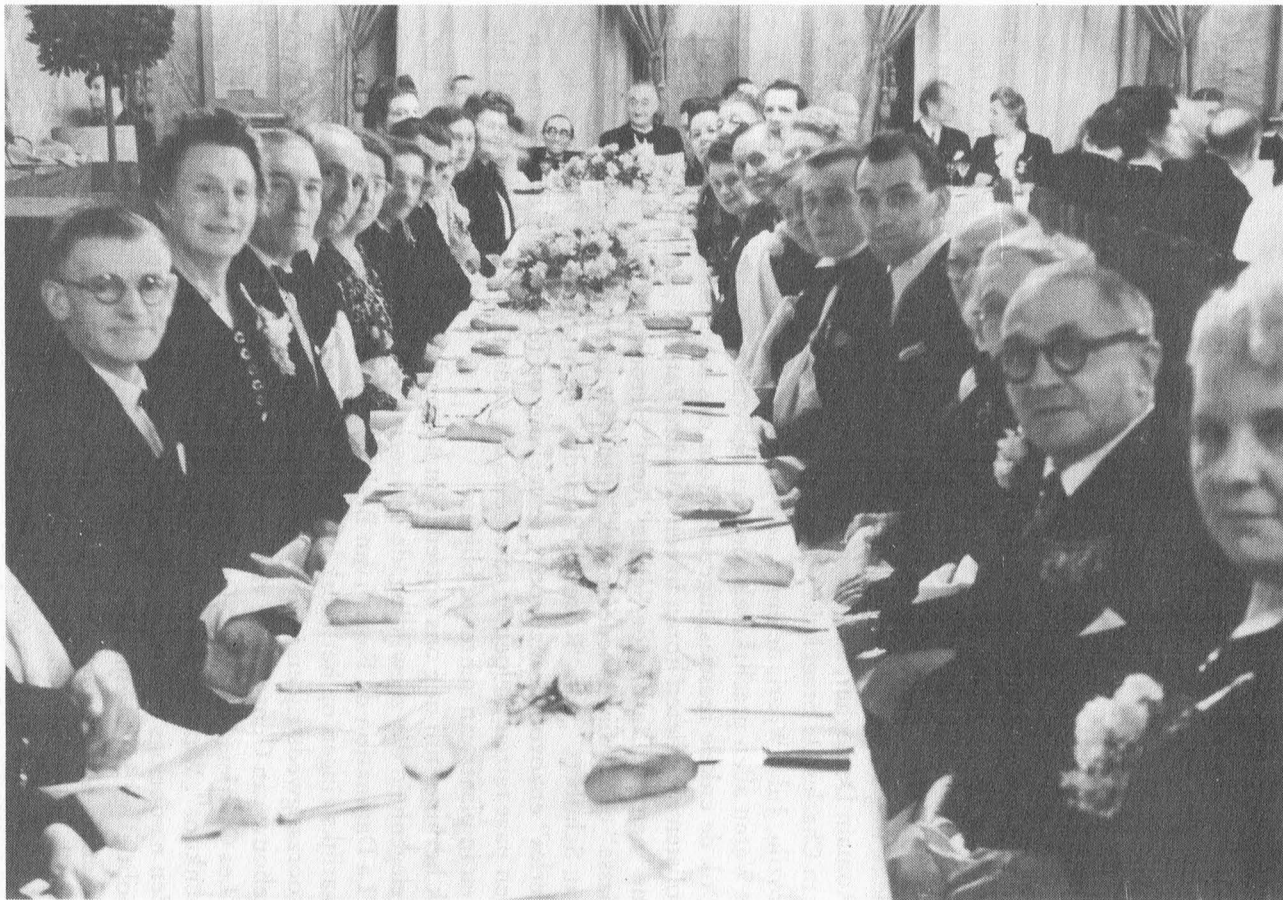
Wat die chef ook deed, smeken, roepen of klagen, het bleef bij "pissons".

Na meer dan twintig maal herhalen gaf hij het op en zette zich op een stoel om op adem te komen. Lichtjes overdreven zou zijn, dat hij op het punt stond vlammen te spuwen, maar het was bijna zo !

Wat zou Joseph Verniers daarmee hebben gedaan ? Wel, die had eerst en vooral van die "pissons" een "vette" lol gemaakt, (best dat het geen gemengd koor was), waarbij wij het zouden uitgeproest hebben van het lachen, en pas daarna zou hij gezegd hebben : "kom jongens, laat ons

Afb. 6. 1948. Academische Zitting. Viering 100-jarig bestaan : foto, genomen tijdens de toespraken in de Aula van de Universiteit van Gent. Groep : bassen en baritons. Foto's van andere groepen, toehoorders enzomeer, zijn verdwenen.

Afb. 7. 1948. Viering 100-jarig bestaan. Gezicht op een feesttafel.

nu uitscheiden met pissen, en laat ons pu-i ssi-jon zingen. Kommentaar overbodig.

Ik zou nog meer anecdoten kunnen aanhalen, maar ik vrees dat mijn schrijven een gezaag zou worden.

Die gestrengheid van die chefs had voor resultaat dat langzaam het ene lid na het andere wegbleef.

Er werd mij gewezen op het opkomen van de radio, de T.V., de auto, en zo meer, en dat hierdoor het zo noodzakelijke "feu sacré" sterk verflauwde.

Goed, akkoord. Maar waarom ben ik ontslagnemend geweest ?

Om de heel eenvoudige reden : ik vond vanaf 1960 in de herhalingen niet meer dat aangename, dat echte plezierige gezonde vermaak van weleer. Dat velen met mij het hebben uitgehouden is te danken geweest aan onze repetitoren, die, zoals een Verniers, wisten hoe ons aan te pakken. Ik denk nog steeds aan Pierre Tuypens, aan Henri Van Droogenbrouck, aan Romain Desaegher, aan Clement Verniers, zoon van Joseph Verniers, aan Charles De Braeckeleer, aan Julien Balliu, Jean Malfroid en aan mijn kozijn, Jules Waeri, de enige nog in leven.

't Waren allen prachtkerels die zeer bekwame pianisten waren.

Ook de enkele feestjes, ingericht door ons feestbestuur, waarop onze solisten zich lieten horen in een "Maître Patelin", een "Pensée d'Automme" een "Le Barbier de Séville", een "Hérodiade" een "Prologue de Pallas" een "Mijn Moederspraak", een "De zeeldraaier", een "Serenade van Schubert", een "Roses de Picardie" en in duo "Les Pêcheurs de Perles" enzovoort, enzovoort, te veel om op te noemen, die feestjes en een paar reizen hielpen er aan mede dat sommige leden nog een tijd bleven in plaats van achter te blijven.

Ik herinner mij nog ons optreden in het park van de stad Oostende ter gelegenheid der zeewijding, de uitvoering van de voornaamste koren uit "La Damnation de Faust" van Berlioz, in het casino te Knokke, ons jaarlijks zingen op het kiosk op de Kouter te Gent, onze deelname aan koorzangwedstrijden in het conservatorium, ons optreden in het Opera-gebouw van Gent en nog veel meer, wat ik mij niet zo goed meer herinner. "Les Ouvriers Réunis", "De Vereenigde Werklieden", "Het Gents Mannenkoor". Waarom die omvorming naar "Het Gents Mannenkoor" ? Een na-oorlogs bestuur vond dat het woord "Werklieden" de indruk gaf politiek getint te zijn. Dat woord prikte hun mentaliteit terwijl ze geen rekening hielden met het feit dat de drie-vierden van het ledental bestond uit werklieden. Wat ze ook niet opmerkten was, dat zij hiermede de doodsklok luidden over "LES OUVRIERS RÉUNIES"; deze benaming en geen andere was de ONZE !

En nogmaals bleven enkele leden achter.

Zoals ik reeds vermeldde, haar laatste overwinning zong zij in 1952 in

Duitsland te Wuppertal.

Maar dat is ook haar laatste geweest.

Haar toenmalige chef, (ik noem geen namen) handelde in tegenstelling met Joseph Verniers; die gaf het goede voorbeeld, hij gaf het slechte.

Hij deed zich maandelijks tweeduizend frank betalen, (in die tijd !)

kwam hoogstens eenmaal in de maand naar de herhalingen of soms niet.

Waarom hij niet aan de deur werd gezet ?

Het was door zijn tussenkomst dat wij soms met een groepje zangers het koor van de Gentse Opera gingen versterken.

Denk aan "Les Huguenots", "La force du destin", "De Zigeunerbaron" enzomeer. Dat optreden werd betaald en dat geld werd door ons gestort in de kas van onze maatschappij, die de centen meer dan nodig had voor een verjaringsfeest in het vooruitzicht, namelijk ons honderdvijfentwintigste verjaringsfeest ! In het verslag over de bestuursvergadering van 29/10/1973, wordt gewag gemaakt over voorbereidingen om het inrichten van "ons 125 jaar feest", en "De Hr. Lampo is ziek en de uitnodigingen welke hij ging laten drukken door zijn broeder zijn naar de vergethoek verschoven".

Tijdens de bestuursvergadering van 30/7/74, wordt niet eens meer over het feest gesproken. Nochtans, het heeft plaats gehad gezien : "dan is er ook sprake van de eeretekens, waarvoor we te laat waren verleden jaar op ons 125-jarig bestaan, (enz.)."

Hier beschik ik over te weinig inlichtingen om er over uit te weiden.

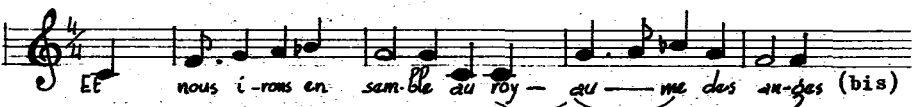
Koning Sukkel zwaaide de scepter !

Ik heb, onder andere, een zestal foto's ontvangen, genomen gedurende een banket. Niemand, van de weinige overlevenden, kon mij vertellen ter welke gelegenheid van wat, of waar het heeft plaats gehad.

Ik voeg ze bij de documentatie zonder commentaar.

Midderwijl gaf het ene lid na het ander zijn ontslag en ons zangkoor verdween langzaam in het niet, zoals het rode zand verdwijnt uit het bovenste kuipje van de zandloper... Ze verdween uit de horizon na een bestuursvergadering van 6 september 1978.

De zielen van haar afgestorvenen zijn bijeen gebleven en terwijl ik schrijf, hoor ik hen in de verte het koortje zingen, het koortje dat wij ook zongen als slotzang van vele optredens en feesten :

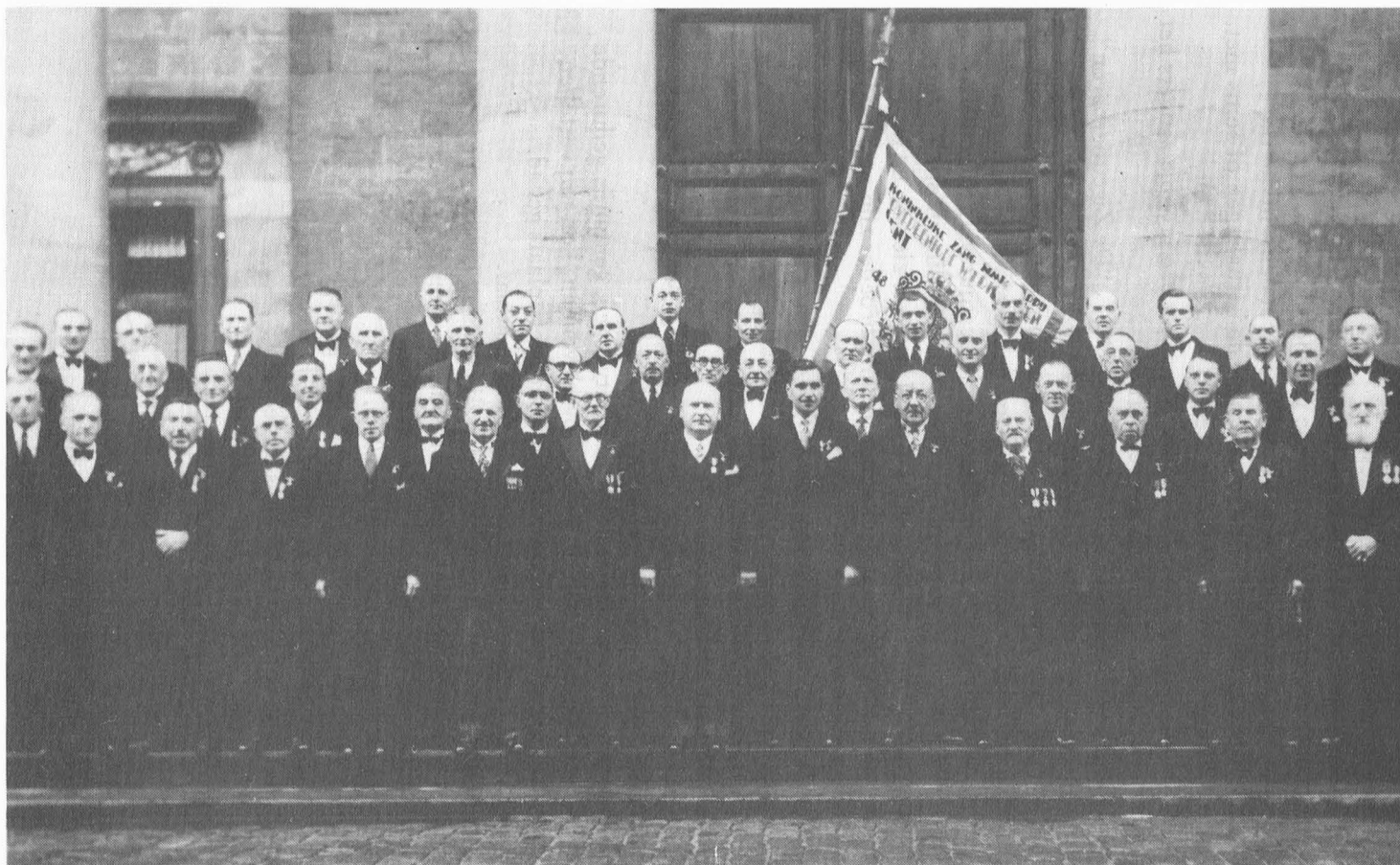

Et nous irons ensemble, au royaume des anges,

Chantez l'hymne éternel des divines louanges,

Paix à la terre et gloire à Dieu

Afb. 8. 1948. Viering 100-jarig bestaan. Deze foto werd genomen buiten (op de trappen) van de Universiteit, Volderstr. (een tiental leden konden 's voormiddags niet aanwezig zijn door werkomstandigheden).

Paix à la terre et gloire à Dieu
Paix à la terre, et gloire à DIEU !

(verdomd, ik schrei)

Waeri Robrecht 1984

NASCHRIFT

Dit artikel is in feite een fragment uit een lijvig, rijkelijk geïllustreerd dossier, dat samengesteld werd door de Heer Roger Waeri.

Een pittig detail dat ongetwijfeld onze lezers zal interesseren, is dat hij en zijn kozijn Jules waaraan hij refereert in het "Voorwoord", de enige nog in leven zijnde kleinzoons zijn van Karelke Waeri. Moesten er nog andere "oude Ouvriers" zijn die hen kunnen helpen bij het vervolledigen van hun documentatie, dan zouden zij dit zeer op prijs stellen.

Wij, van onze kant, hebben ook een vraag.

Het was destijds een traditie dat bij het sluiten van de Gentse Feesten de "Ouvriers" een uitvoering gaven op de Kouter. Even traditioneel was dat ze hun optreden beëindigden met het liedje "O Pepita".

Veel tekst kam daar niet bij te pas, het was in feite een geestige variatie op de 4 elementen : O - Pé - Pi en Ta.

Merkwaardig genoeg schijnt, zelfs onder de oude "Ouvriers", niemand nog te beschikken over de woorden, de muziek en de origine van dit liedje. Platen zullen er wel niet van bestaan (wat zeer spijtig is), maar wij herinneren ons het nog gehoord te hebben, vóór de oorlog, op Radio Gent.

Het zou bijna niet te geloven zijn dat er onder de duizenden lezers van "Ghendtsche Tydinghen" niemand meer zou zijn die ons daar iets meer kan over vertellen.

Origine, woorden, muziek, andere details, zouden met grote dankbaarheid op de Redactie ontvangen worden.

H. C.